

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6960/17

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט מ' מזוז

העותר: מרדכי ואנונו

נגד

המשיבים: 1. היועץ המשפטי לממשלה
2. מפקד פיקוד העורף
3. שר הפנים
4. מפקד אזור יהודה והשומרון

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: י"ז בחשוון התשע"ח (06.11.2017)

בשם העותר: עו"ד אביגדור פלדמן; עו"ד סאמא חורי

בשם המשיבים: עו"ד ענר הלמן

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

1. העותר, מרדכי ואנונו, הורשע בעבר בעבירות נגד ביטחון המדינה בגין מסירת מידע סודי בקשר לפעילות הקריה למחקר גרעיני. בעקבות הרשעתו, ריצה העותר עונש מאסר בן 18 שנים, וממועד שחרורו בשנת 2004, הוטלו עליו מגבלות שונות נוכח חשש ממשי שבלא המגבלות יפורסם מידע סודי שהעותר מחזיק, ושפרסומו יגרום נזק כבד ובלתי הפיך לביטחון המדינה (להלן: המגבלות). המגבלות שהוטלו על העותר עמדו לביקורתו השיפוטית של בית משפט זה בהליכים שונים, וביניהם: בג"ץ 5113/15 ואנונו נ' היועץ המשפטי לממשלה (6.4.2017) (להלן: בג"ץ 5113/15); בג"ץ 4949/14 ואנונו נ' היועץ המשפטי לממשלה (25.1.2015) (להלן: בג"ץ 4949/14); בג"ץ 3603/14

ואנונו נ' היועץ המשפטי לממשלה (16.6.2014); בג"ץ 6767/10 ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף (13.10.2010); בג"ץ 6565/08 ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף (6.7.2009); בג"ץ 4624/06 ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף (21.11.2006); בג"ץ 6358/05 ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף (12.1.2006); ובג"ץ 5211/04 ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף, פ"ד נח(6) 644 (2004). כדי שלא להאריך שלא לצורך בפרשה ששבה וחוזרת לשולחנו של בית משפט זה מעת לעת, נשוב ונפנה להכרעות הקודמות שניתנו בעניינו של העותר, שהאחרונה שבהן ניתנה בחודש אפריל האחרון (במסגרת בג"ץ 5113/15). העתירה הנוכחית מופנית כלפי שלוש מגבלות דומות לאלו שהוטלו על העותר בעבר, ושעניינן נבחן בבית משפט זה כאמור; ושנקבעו בהתבסס על התשתית העובדתית בלבושה המעודכן, המצויה לפני הרשויות המוסמכות:

ראשית, ביום 22.5.2017 החליט שר הפנים, הוא המשיב 3 – לאחר ששקל טיעונים בכתב מטעם העותר – להאריך את האיסור על יציאת העותר לחוץ לארץ עד ליום 31.5.2018; זאת מתוקף סמכותו לפי תקנה 6 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ לארץ), התש"ח-1948.

שנית, ביום 25.5.2017 החליט המשיב 4, מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון, לאחר שניתנה לעותר זכות טיעון בכתב, להאריך את האיסור על כניסתו של העותר לאזור יהודה והשומרון עד ליום 31.5.2018. זאת, מתוקף הוראות הצו בדבר שטחים סגורים (אזור הגדה המערבית) (מס' 34), התשכ"ז-1967 והיתר כניסה כללי (מס' 5) (תושבים ישראלים ותושבי חוץ) (יהודה והשומרון), התש"ל-1970.

שלישית, ביום 25.5.2017 החליט המשיב 2, מפקד פיקוד העורף – לאחר שימוע בכתב – להאריך את צו הצמצום וההשגחה נגד העותר עד ליום 31.5.2018, בהתאם לתקנה 6(2) ולתקנות 108-110 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945. בצו האמור, הוטלו על העותר, בתמציתם של דברים, המגבלות הבאות: חיוב להודיע 48 שעות מראש על החלפת מקום מגורים; איסור להימצא ללא אישור בטווח של חצי קילומטר ממעברי גבול שונים; איסור להיכנס ללא אישור מראש לנציגויות דיפלומטיות זרות; איסור על קיום קשר עם אזרחים או תושבים זרים, לרבות באמצעות המרשתת, ללא אישור מראש, אלא אם מדובר בשיחה חד פעמית מזדמנת בסייגים הנקובים בצו ואיסור למסור מידע מסווג שהגיע לידיעת העותר מתוקף עבודתו בקריה למחקר גרעיני או מכל מקור אחר או בכל דרך אחרת.

2. בעתירה זו, בדומה להליכים קודמים בעניינו של העותר שעליהם עמדנו לעיל, טוען האחרון כי הימשכות המגבלות על חירותו מאז שוחרר ממאסר אינה מידתית ואינה מאפשרת לו לנהל אורח חיים תקין, בפרט בהתחשב בכך שנמנע ממנו להיפגש עם בני משפחת בת זוגו, שהיא אזרחית נורווגיה, ושם מתגוררת משפחתה. לדברי העותר, נוכח חלוף הזמן ונוכח העובדה שהמידע שפורסם ביחס ליכולותיה הגרעיניות של מדינת ישראל מאז שחרורו ממאסר עולה לאין ערוך על זה המצוי ברשותו – מצטמצמת המסוכנות הנשקפת ממנו.

3. המדינה טוענת כי העותר הפר לפני כ-7 חודשים את הוראת ההשגחה שחייבו אותו למסור הודעה למפקד תחנת המשטרה הסמוכה למקום מגוריו 48 שעות לפני שהוא עובר מקום מגורים; וכי לפי מידע המצוי בידי גורמי הביטחון, העותר הפר לכאורה מגבלות נוספות בצו הצמצום וההשגחה שהוטל עליו. לגוף העניין, שבה המדינה ועומדת על עוצמת הסיכון הנשקף לביטחון המדינה במקרה שהעותר יגלה את המידע שאותו הוא אוצר. זאת, בשים לב לכוונתו המוצהרת של האחרון לחשוף את המידע אם הדבר יתאפשר; ובהתחשב בעובדה שהעותר ממשיך להפר את המגבלות המוטלות עליו. נוכח האמור, סבורה המדינה כי יש להמשיך את הפיקוח על העותר במתכונתו הנוכחית.

בדיון שנערך לפנינו, שמענו את טיעוני באי כוח הצדדים, ואף את טיעוני העותר עצמו; ועיינו בהסכמה במעמד צד אחד בחומר החסוי שהציגה לנו המדינה בתמיכה לטיעוניה.

4. לאחר בחינה ועיון מצאנו כי לא הונחה עילה להתערבותנו בהחלטות הרשויות המוסמכות. כאמור, העתירה שלפנינו היא האחרונה בשרשרת עתירות שהגיש העותר, כאשר פסק הדין הקודם בעניינו של העותר ניתן בחודש אפריל האחרון, ובגדרו עמד בית משפט זה בהרחבה על האיזונים הנדרשים להכרעה במקרה יוצא הדופן המונח לפנינו.

בפסקי הדין הקודמים בעניינו של העותר נמצא – על סמך ראיות שהוצגו לבית המשפט, כי העותר מתכוון להמשיך ולהפיץ מידע סודי וכי נשקפת מגילוי המידע המצוי בידיו סכנה לביטחון המדינה. בד בבד, נפסק כי יש להוסיף ולבחון מעת לעת את מידת הפגיעה בחירותו של העותר אל מול הנזק שעלול להיגרם מגילוי המידע; וכי ממד הזמן מעצים את הפגיעה בחירויות העותר. נקבע, כי בהערכת הסיכון לגילוי

המידע יש לתת משקל גם להפרות שהפר העותר את האיסורים שהוטלו עליו בעבר. האיזון בין השיקולים האמורים הביא לדחיית העתירות שהגיש העותר לביטול הצווים.

5. טענות העותר שעליהן עמדנו זהות במהותן לטענות שהועלו בעתירות הקודמות. בצד האמור, כפי שהודגש בפסיקתנו, נוכח חלוף הזמן נדרשת בכל הארכה של המגבלות החלות על העותר בחינה מחודשת של נחיצותן, תוך התחשבות בחלוף הזמן ובאופן התנהלות העותר בפרק הזמן שחלף מאז הבחינה הקודמת (ראו בג"ץ 4949/14, פסקה ט). בגדרו של בג"ץ 4949/14, הודיעה המדינה על החלטתה לצמצם את המגבלה המוטלת על העותר בכל הנוגע לקיום קשרים עם אזרחים או תושבים זרים. בפסק הדין, ציין המשנה לנשיאה א' רובינשטיין כי "ככל שהעותר יכבד, לאורך תקופה מתאימה, את ההגבלות במתכונת הנוכחית המחודשת, שהיא מצומצמת מבעבר, עשוי הדבר להוות פתח לצמצום נוסף" (בג"ץ 4949/14, פסקה ט). המשיבים סבורים כי בשלב הנוכחי אין מקום לצמצום נוסף של המגבלות החלות על העותר, תוך שהם עומדים – בין היתר – על אופן התנהלותו של העותר והפרותיו את המגבלות בשנים האחרונות, שעליהן עמד בית משפט זה בפסק הדין האחרון שניתן בעניינו של העותר (בג"ץ 5113/15, פסקה 4). להפרות האמורות נוספה ההפרה החדשה שעליה עמדה המדינה בטיעוניה, כמפורט לעיל, התלויה ועומדת לפני פרקליט המדינה, שאמור להחליט אם להעמיד את העותר לדין פלילי בגינה. בנוסף לאמור עיינו – כאמור – במעמד צד אחד במידע שהוצג לנו, המתייחס להפרות נוספות מצדו של העותר.

6. נראה כי גם בפעם זו אין מנוס מדחיית העתירה. אמנם, כפי ששבנו ופסקנו, ככל שחולף זמן רב יותר, כך נדרשת בחינה קפדנית יותר של החלטת המשיבים להוסיף ולהגביל את העותר, אך בהינתן האמור, לאחר עיון במעמד צד אחד בחומר החסוי וההסברים שקיבלנו מהגורמים המוסמכים, שוכנענו כי המגבלות המוטלות על העותר נובעות מחשש ממשי לפגיעה קשה בביטחון המדינה, שעומד בעינו גם בעת הזו. חרף הזמן שחלף, שוכנענו כי גם בנקודת הזמן הנוכחית מצוי בידי העותר מידע סודי שטרם פורסם; וכי הסיכון הנשקף מכך שהעותר יגלה מידע זה לגורמים בלתי מורשים הוא ממשי. זאת, גם בשים לב להפרות החוזרות והנשנות של העותר את המגבלות, שעליהן עמד בית משפט זה בפסקי הדין הקודמים בעניינו של האחרון, ובשים לב לכך שגם בעת הזו לא חל שינוי בהיבט זה. בנסיבות אלו, ומשלא עמד העותר לאורך זמן בתנאי הבסיסי של כיבוד המגבלות שהוטלו עליו, אין בידנו לשלול את קביעת הגורמים המוסמכים שלפיה קיים צורך חיוני בהמשך הטלתן של המגבלות, שנועדו למנוע פגיעה קשה בביטחון המדינה.

7. קודם לחתימת הדברים נציין כי בעקבות דברי העותר בדיון לפנינו שלפיהם פנה שירות הביטחון הכללי לתושבי מזרח ירושלים במגמה למנוע מהם השכרת דירה לעותר, ושבגין פנייה זו נמנע העותר מלדווח על חתימת החוזה מבעוד מועד, כפי הנדרש במגבלות שהוטלו עליו; הצהיר נציג שירות הביטחון הכללי שצעד כאמור מעולם לא ננקט ולמותר לציין שגם לא יינקט. מכל מקום, הובהר לעותר כי אין מניעה שיחתום על חוזה שכירות מבלי לדווח על כך מראש לרשויות, וכי ההגבלה מחייבת אותו להודיע למשטרה 48 שעות מראש בלבד לפני המעבר בפועל לדירה אחרת.

כפי שציין בית משפט זה בעתירה הקודמת, "ישכיל העותר לעשות אם יימנע כליל מהפרת הצווים בעניינו, ולא יחליט על דעת עצמו אילו מגבלות עליו לכבד ואילו מגבלות הן בנות הפרה. בל נשכח כי מוטב היה שלא יהיה צורך להטיל כל מגבלה מלכתחילה. ועדיין, המפתח מצוי בידי העותר" (בג"ץ 5113/15, פסקה 5).

סיכומם של דברים, אין עילה, בנקודת הזמן הנוכחית, להתערב בהחלטת הגורמים המוסמכים.

העתירה נדחית אפוא. בנסיבות העניין לא ראינו לעשות צו להוצאות.

ניתן ביום, כ"ה בחשון התשע"ח (14.11.2017).

תוקן היום, י"ח בכסלו התשע"ח (6.12.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט